

DE BAZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 11 April 1902.

Tot II: 1a, Blaagt de bazuin!

Hagg. I: 4, Is het voor u lieben wel de tijd dat gij woont in uwe getwelfde huizen, en zal dit huis moeër zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór uit worden betaald. Afzonderlijke Nrs. 12½ ct. Advertentiën van 1-10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adreſseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan de REDACTIE van DE BAZUIN te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Inzenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

BIBLIOTHEEK.

Ieder, die boeken uit de Bibliotheek der Theol. School onder zijne berusting heeft, wordt uitgenoodigd deze ten spoedigste aan het adres dier Bibliotheek terug te bezorgen.

Voor de voorgenomen veranderingen is het beslist noodig dat alle boeken tijdelijk terug zijn.

De Bibliothecaris,
W. DE VRIES Dzn,
Kampen, de la Sabl. kade 34.

Generale Synode te Arnhem.

De Gereformeerde kerk te Arnhem (A en B), in 1899 te Groningen aangewezen, om de eerstvolgende Generale Synode van „de Gereformeerde kerken in Nederland” saam te roepen, brengt door dezen ter kennis van de kerken, dat de vergadering der Generale Synode dit jaar D.V. zal aanvangen op Dinsdag 12 Augustus, te Arnhem.

Opdat het Agendum tijdig gereed zij, verzoeken wij de Provinciale Synoden, zorg te willen dragen, dat vóór Zondag 15 Juni, de eerstondergeteekende opgaaf ontvange van de namen en woonplaatsen der afgevaardigden ter Generale Synode en van hunne secundi, benevens van de voorstellen ter behandeling op de Generale Synode, en hem toezending geschiede van de stukken, die ter Synode moeten zijn. Spoedige toezending van de rapporten met opgaaf van de namen der rapporteurs wordt ingewacht van de onderscheidene deputatiën der laatstgehouden Generale Synode.

Namens de Kerkeraden,
H. HOEKSTRA,
(Verlengde Kastanjelaan 39.)
M. A. HAFMANS.

Arnhem, 4 April 1902.

Generale Synode te Arnhem.

Namens de Gereformeerde kerk te Arnhem (A en B) vestigen ondergeteekenden de aandacht der Classen op het besluit van de Synode van Groningen (Acta Art. 163) waarbij bepaald is, dat de Classen aan bovengenoemde kerk de adressen zullen opgeven van kerken, welke nog niet de eenheid van het lichaam van Christus zoeken in zichtbare openbaring, opdat tot die kerken een ernstig en dringend schrijven van de Synodale kerk uitga.

De Kerken, in dit besluit bedoeld, zijn kerken van Gereformeerde belijdenis, die echter niet met „de Gereformeerde kerken in Nederland” in kerkelijk verband leven, bepaaldelijk de zogenaamde „Vrije” of „oud-Gereformeerde” kerken, en die welke uit de werkzaamheid van Ds. Ledeboer zijn ontstaan. (Zie het eensluidend besluit van de Middelburgsche Synode 1896 met de motieven, die daartoe geleid hebben: Acta Middelburg, Art. 13.)

Derhalve verzoeken ondergeteekenden aan de Classen, ten spoedigste aan 't adres van den eerstondergeteekende te willen opgeven de adressen van „de kerken van Ds. Ledeboer”, de „oud-Gereformeerde” en „Vrije Gereformeerde” kerken, die binnen haren kring gevonden worden.

H. HOEKSTRA,
(Verlengde Kastanjelaan 39.)
M. A. HAFMANS.

Arnhem, 4 April 1902.

PLAATSELIJKE KERKEN.

BARENDRECHT. De Kerkeraad der Geref. kerk van Barendrecht is in het bezit van een eenvoudig maar degelijk Avondmaalservies met soortgelijk doopbekken en tafellinnen. Hij wil dit alles gaarne GRATIS afstaan aan een hulpbehoevende Kerk. Reflecteerenden wordt verzocht zich schriftelijk tot den ondergeteekende te wenden.

Namens den Kerkeraad,
Ds. J. E. VONKENBERG.

GRONINGEN, 19 Maart 1902. Aan den avond van dezen dag hadden wij het voorrecht, Ds. Pos tot Z.Eerw. dienstwerk op het eiland Soemba in het midden der gemeente te zien ingeleid. De bevestiging van Z.Eerw. geschiedde door Ds. Westerhuis, die een toepasselijke rede hield, naar aanleiding van Matth. 28:19, 20, waarna Ds. Pos zich tot zijn arbeid overgaf met de woorden Fil. 4:13. Hierna werd Z.Eerw. toegesproken door D. L. L. Kuiper, H. Dijkstra en J. D.

v. d. Munnik, namens de deputaten der prov. Groningen, Drenthe en Overijssel, de vroegere en de tien deputaten. Geyde de Koning zijner kerk aan Ds. Pos en zijne gade, waar zij, na reeds een tiental jaren daar gewekt te hebben, ten tweede male gereed staan, in de mogendheden des Heeren hunnen gewichtigen, maar ook zoo moeievollen arbeid op het eiland Soemba te hervatten, de vervulling der zegenbede Ps. 134:3, hien bij deze plechtigheid toegesonden, opdat ook deze arbeid onder 's Heeren zegen en middel moge zijn, dat Soembanees en Savonees de knie buige voor onzen Heiland en Zaligmaker.

Namens den Kerkeraad der Geref. kerk Groningen A,
G. MEIJERING 12, Scriba.

KRIM, 1 April 1902. De Kerkeraad der Geref. kerk alhier heeft het volgende drietal predikanten opgemaakt voor een Herder en Leeraar dezer gemeente: de Welerew. heeren Ds. W. de Jonge te Dalfsen, Ds. T. Sap te Gouda en G. H. A. v. d. Vegte, Candidaat tot den Heiligen Dienst te Langeslag.

Namens den Kerkeraad,
U. v. d. VINNE, Scriba.

AMSTERDAM, (OVERTOOM), 2 April 1902. Tot groote blijdschap van Kerkeraad en Gemeente maakte onze geachte Leeraar, Ds. G. Wisse Jr., ons op eersten Paaschdag bekend, dat Z.Eerw. vrijmoedigheid had gevonden om voor de roeping naar Noordwijk aan Zee te bedanken. Biddende dat de Heere Z.Eerw. nog tot rijken zegen moge stellen in ons midden, en de teurgestelde gemeente spoedig, kon het zijn, den man zijns Raads zende.

Namens den Kerkeraad,
A. A. VAN OPSTAL, Scriba.

DORDRECHT, 2 April 1902. De Kerkeraad der Geref. kerk te Dordrecht verzoekt, van af heden brieven en andere stukken voor den kerkeraad bestemd, te zenden aan het adres van ondergeteekende, wyl Ds. H. J. Reuyl om gezondheidsredenen voor eenige tijd buiten zijne woonplaats vertoef.

G. F. W. HERNGREEN, Scriba.

GRIPSKERK, 5 April '02. Heden ontvingen we van onzen beroepen Candidaat, den Eerw. heer G. H. A. v. d. Vegte, het bericht, dat Z.Eerw. na veel strijd voor het beroep onzer Gemeente bedankte. Hoe teleurstellend dit ook voor ons is, toch hopen we van harte, dat de Heere hem straks voor de Kerk van Dijkshorn stille tot een rijken zegen; en het is onze innige bede, dat de Heere spoedig ook onze begeerte vervulle met den man zijns Raads.

Namens den Kerkeraad,
S. v. d. VLEGEL, Scriba.

OLDEMARKT, 6 April 1902. Heden was het voor de Geref. kerk alhier een bijde dag. Na een geruimen tijd vacant te zijn geweest, verbond haar beroepen Herder en Leeraar, de Candidaat H. Brinkman van Kampen, in de middag godsdiensttoeziening zich aan de gemeente, met een ernstig woord naar 1 Cor. 1:23, 24, na te voren in de morgen godsdiensttoeziening door Ds. H. Volten van Stellingendam in zijn dienstwerk te zijn ingezegend, naar aanleiding van 2 Cor. 3:5, 6. Deze plechtigheid werd door een aandachtige schare bijgewoond. Mede was bij de intrede tegenwoordig het Dagelijksch Bestuur der gemeente, daartoe uitgenoodigd. Stille de Heere, de Koning zijner kerk, degen zijnen dienaar tot een rijken zegen voor deze gemeente en tot eere zijns Naams.

Namens den Kerkeraad,
K. HOOGENKAMP, Scriba.

Het adres van deze kerk is voortaan: den Welerew. heer Ds. H. Brinkman.

ROTTEVALLE, 6 April 1902. Heden werd de gemeente bekend gemaakt, dat de beroepen dienaar des Woords, de Welerew. heer J. Sluis, deze roeping had aangenomen. Ruste 's Heeren zegen op dit besluit.

Namens den Kerkeraad,
JOHN VEENEMA, Scriba.

KOCKENGEM, 6 April 1902. Heden morgen maakte onze geachte Leeraar Ds. A. J. Mulder aan de gemeente bekend, eene roeping te hebben ontvangen van de Geref. gemeente te Hendrik-Ido-Ambacht.

Namens den Kerkeraad,
A. HOOGENDOORN, Scriba.

OOSTBURG, 7-4-'02. Bedankt voor de roeping dezer Gemeente door den Eerw. heer G. H. A. v. d. Vegte, Theol. Cand. te Langeslag.

Namens den Kerkeraad,
I. CATSMAN, Scriba.

DIRKSHORN e. a., 7 April '02. Tot blijdschap der gemeente mochten wij gisteren bekend maken, dat onze beroepen Cand., de heer G. H. A. v. d. Vegte, de roeping naar hier had aangenomen. Bekrone de Heere dit besluit met rijken zegen en stelde Hij zijnen jeugdigen Dienstknicht tot een uitgebreiden zegen.

Namens den Kerkeraad,
W. RUS, Scriba.

UITHUIZERMEDEN O. G., 8 April '02. Zondag na de prediking maakte onze geliefde Leeraar Ds. J. Sluijs van onze gemeente bekend, dat hij de roeping der Geref. kerk te Rottevalle had aangenomen. Hoewel ons dit spijt, wenschen we in Gods wil te berusten, geloovende dat Hij regereet. Bekrone de Heere dit besluit met rijken zegen en voorzie Hij weldra weer in de behoefte onzer gemeente aan een eigen Herder en Leeraar.

Namens den Kerkeraad,
T. KLEIN, Scriba.

CLASSEN.

De Classis Zierikzee

zal D.V. vergaderen op Woensdag 30 April 's morgens te elf uur.

De Corresp., D. MULDER.

Classis Meppel.

De vergadering der Classis zal D.V. gehouden worden op Dinsdag 13 Mei, zoo noodig ook op den volgende dag.

Punten voor het Agendum in te zenden vóór of op 26 April a.s. bij den ondergeteekende.

Namens de roepende kerk van Hollandscheveld,
A. VAN DIJK v. d. m.

PROVINCIE.

Prov. Syn. in Overijssel.

Rectificatie.

Bij vergissing was in N. 14 van „de Bazuin” de vergad. der Prov. Syn. in Ov. nogmaals op 4 Juni gesteld. D. V. zal die Vergad. plaats hebben op 11 Juni, met inzending van stukken vóór 4 Mei (zie de Bazuin 28 Maart '02).

Provinciale Synode van Noord Brabant en Limburg.

De Provinciale Synode der Geref. kerken van N.-Brabant en Limburg zal D. V. dit jaar gehouden worden te Breda, den 11den en zoo noodig den 12den Juni.

Stukken voor het Agendum, opgave van uit te brengen rapporten en namen der afgevaardigden, met bijvoeging hunner woonplaats, worden bij den eerstondergeteekende ingewacht vóór of op 10 Mei a.s.

Namens den Kerkeraad der roepende kerk van Klundert,

J. D. v. d. VELDEN, Praeses.

A. C. v. DRIMMELEN, Scriba.

Klundert, 4 Maart 1902.

ONTVANGSTEN.

Voor de kerk te Moerdijk.

Sinds de vorige opgaaf in hartelijken dank ontvangen, in Maart:

Van de Geref. kerk te Hazerswoude f 2, Boxum f 2,50, Looessens f 2, Delft f 2,50, 's Gravenhage A f 10, Maassluis A f 1, Paesens c. a. f 2,50, Heer-Hugowaard f 2,50, Vlaardingen B f 3, Enter f 2,50, Nieuwendijk f 10, Capelle a. d. IJssel f 1,50, Wommels f 6,45, Garip f 2,50, Oppenhuizen f 2, Workum f 5, Heinkenszand f 2,50, Kruijningen f 1, Arnhem f 10, Ds. v. d. Bijl te Kamerik f 3, J. de Vries te Klundert f 1, N. N. te M. f 40.

Namens den Kerkeraad van Moerdijk,
A. P. ARJON, Praeses.

W. SCHRIJES, Scriba.

Moerdijk, 3 April 1902.

Ontvangsten voor Appelscha.

Gedurende de maand Maart werd voor Appelscha's Kerk ontvangen:

Bij Ds. J. G. W. Wissink te Gasselternijveen f 3,45

Bij den ondergeteekende - 11,50

Met vriendelijken dank en verdere aanbeveling aan de Kerken, die ons nog niets zonden

P. KOSTER.

Appelscha, 29 Maart 1902.

Voor de Inw. Zending in den Z. O. H. van Friesland.

Van de Ger. gem. A en B te Arnhem f 25,00

Van een broederkring te Franeker - 2,-

P. A. SMILDE, Penn.

Heerenveen, 1 April 1902.

Inwendige Zending in Drenthe.

Ontvangen in Mrt. 1902:

Door J. Deemter: v. d. Zendingvereen. te Ulrum f 10,—
Jonged.-Vereen. te Vledder: coll. bij 't jaarfeest - 2,80
Jonged.-Vereen. „Pensis” te Moppel - 11,40
Door Ds. Wiersma: catechisatiebus te Sleen - 1,75
Door Ds. Aalders te Nieuw-Dordrecht - 5,35
Verzameld door br. Greving - 3,67
Door Dekker gecollecteerd te Ruinen - 2,92
Door Hogewind te Ide en Paterswolde verzameld - 4,74
Jonged.-Vereen. te Sleen: een pak gemaakte kleeven.

Voor deze gaven betuigen wij den geveren onzen dank, en hopen dat ze niet te vergeefs op 't altaar der liefde zijn geofferd, en bevelen ons bij vernieuwing tot het ontvangen van gaven der liefde aan.

Namens de Deputaten voora.,
H. A. DIJKSTRA, Secr.-Penn.

Diever, April 1902.

Prov. Kas voor Hulpbeh. Kerken in Overijssel.

Van Blokzijl coll. f 4,65
De Penningm.,
Scheffs, v. d. M.

Deventer, 8 April '02.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.

Oosthem f 5,— Voor de uitbr. Bun-
1/2 coll. Beilen - 7,— schoten A f 23,84
Vlaardingen B - 19,58 Leerdam - 15,—
Heteren - 2,06

Contributies.

Door den WelEd. Geb. heer E. W. Heyblom te Velp, Corr. Cl. Arnhem, de contr. uit Velp, van E. W. Heyblom f 10, J. A. M. v. Oordt f 5, C. Thomassen f 1, C. Kruijswijk f 1,50, B. Rutgers f 1, J. W. Kooy f 1, W. de Wilde f 1,50, Meij. G. Meerdink f 0,50, S. Gerritsen f 0,50, Meij. Wed. A. Langenberg f 1, R. Veidhoen f 1, B. Schimmel f 0,50, Ds. B. de Jong f 1, Ds. G. Ringnald f 1, J. D. Stalknecht f 1, Ds. J. W. A. Notten f 1, G. Wolters f 1, Chr. Jansen f 1, G. J. Jansen f 1, Wed. v. Daalen f 1, J. H. Schreurs f 0,50, G. Budding f 0,50, J. de Koning f 1,50, Anna Bos f 0,50, J. Slendering f 1.

De contr. uit Arnhem, Corr. P. Vos, van Mevr. Baronesse Mollerus v. Westkerke f 10, H. Meijer f 1,50, W. Uittenbogaard f 1, P. v. Son f 5, Ds. H. Hoekstra f 2, Dr. J. van Cuilenburg f 1, J. A. Ubbink f 1,50, Meij. Uiltien f 1, A. Th. Buddingh f 2, G. J. Reesink f 1, T. W. Gräper f 1, P. B. Anneveldt f 1, Chr. Mekking f 2, Ds. S. A. Hagenbeek Jr. f 1, H. Onck f 2,50, C. Beekhuizen f 1, W. G. Beestink f 1,50, J. Grutterink f 1, P. J. Mey f 1, H. W. Blankvoort f 1, C. W. Graaf v. Limburg Stirum f 2,50, P. A. Hüsken f 1, J. J. Scherphof f 1, H. Houthuizen f 1, J. E. Stroom f 1, Wed. Mekking f 1, G. Carel f 1, P. J. J. Mey f 1, E. Baerends f 1, A. C. de Greef f 1, W. J. Vastenhout f 1, C. Beekhout f 0,50, R. Gort f 1.

De contr. uit Ede, van Ds. W. Mulder f 1, A. van Omme f 1, P. Tulp f 1,50, L. Tulp f 1, H. Bussink f 0,50.

De contr. uit Oosterbeek, Corr. J. Th. Kok, van Ds. G. de Braal f 1, Meij. G. B. Jacobs f 1, N. N. f 1, H. Vonk f 1, H. Rik en f 1, J. Th. Bekker f 1, T. Gazebeek f 1.

De contr. uit Nijmegen, Corr. G. Ph. Rompelman, van Ds. J. Kok f 2,50, J. C. Rompelman f 1, C. J. Maalen f 1,50, G. Ph. Rompelman f 1.

De contr. uit Ede, van Rammingelen Elsevier f 2,50, Mevr. v. Esser f 1.

De contr. uit Renkum, Corr. H. Burgers, van J. P. Crum f 2,50, D. Crum f 1, T. Veldkamp f 1, F. van den Brink f 1, H. Klein Molenkamp f 1, A. Capel f 1, H. Burgers f 1, Meij. J. Karsch f 1, S. van de Kloot f 2, W. Veenendaal f 1, J. Rothuizen f 1, D. Janssen f 2,50, Ds. A. v. d. Sluijs f 2,50, J. van Kraanen f 0,50, G. N. Frederiks f 1.

Giften uit Velp van Ds. W. de Wilde f 1 en G. W. Nederbracht f 0,50. Door ahr. A. de Visser, Corr. Grijskerke, de contr. van: P. Boon f 1, L. Bosseelaar f 5, P. Bougaard f 2, K. Dingemans f 1, A. Francke Pz. f 1, Abr. Francke f 2, Wed. P. Francke f 3, A. Geschiere f 1, A. J. Geschiere f 1, J. H. Geschiere f 2, J. Hujsmans f 1, J. de Kam f 1, P. de Kam f 1, Ds. J. J. Koopmans f 1, A. Louwerse f 2,50, C. Louwerse f 3, Jac. Louwerse f 1, J. Marijs f 1, J. Marijnsen f 1, A. Meeuwse f 1, Jac. Poppe f 1, A. Schout f 0,50, C. Slabber f 1, A. de Visser f 3, P. de Vos f 0,50, W. Wisse f 2, J. de Wolf f 2, J. Wondergem f 2.

N. B. Met het oog op het sluiten van het Boekjaar op 30 April a.s. wordt aan allen, die nog gelden te storten hebben, welke in het Boekjaar 1901/02 te verantwoorden zijn, beleeft verzocht te zorgen, dat deze bedragen vóór of op 30 April overgemaakt zijn.

De Penningmeester

van de Theologische School,

DR. H. FRANSSEN.

Zwolle, 5 April 1902.

Voor de Zending onder de Joden.

Met hartelijken dank ontvangen:

Van Meij. T. Bonnema namens de Jonged.-Vereen. f 12,50

te Middelstum - 2,50

Van Meij. H. S. te Z.

Van Ds. Wessel gevonden in 't kerkz. der Geref. kerk te Dwingeloo met bijschrift: - 1,—

„Dankoffer voor zend. o. h. verst. Jod.”

Met vriendelijke aanbeveling,

N. K. OOPS,

Rotterdam,

7 April 1902.

Oostvestplein 65.

PROF. WIELENGA.

Het afsterven van Prof. Wielenga heeft in onzen kring eene ledige plaats nagelaten, die niet licht op zoo veelszins uitnemende wijze door een ander kan worden ingenomen.

Onmisbaar, zeide Dr. van Goor terecht aan de geopende groeve, is hier op aarde niemand dan de Christus Gods, dan het

Lam, dat voor zondaren kwam, hen verlost heeft en hen met zijn bloed heeft gekocht. Onmisbaar was ook onze overleden ambtgenoot niet. Reeds een veertien dagen is het geleden, dat hij door den dood werd weggenomen. Langer dan eene week rust zijn lichaam reeds in de groeve der vertering. En het leven stroomt voort, zonder er zich om te bekommeren, wie in den stroom zijn omgekomen en te gronde gegaan.

De dagen des menschen zijn als het gras; gelijk eene bloem des velds, alzoo bloeit hij. Als de wind daarover gegaan is, zoo is zij niet meer, en hare plaats kent haar niet meer.

Maar toch was Wielenga zulk eene eigenaardige persoonlijkheid, dat zijn gemis door allen, die hem van nabij hebben gekend, langen tijd zal worden gevoeld. Hij was zichzelf, altijd en overal, een man, een karakter, een

„iemand”; in het bijzondere, dat hem eigen was, door geen ander te vervangen; met een charisma, met eene gave toegerust, welke voor de Kerken en voor de Theologische School van de grootste waarde was.

Het eerste, dat iemand wel trof, als hij Wielenga wat meer van nabij leerde kennen, was de vlugheid van zijn geest, de scherppinnigheid van zijn oordeel, de gave der onderscheiding, die hem in

hooge mate eigen was. Het hooge voorhoofd, het levendige oog, heel het intelligente gelaat legde getuigenis af van den rijken geest, die in zijn lichaam woonde. Gelijk het oog soms flikkeren kon, zoo spatte het fijne, scherpe vernuft dikwerf vonken van wijsheid en verstand. Er lag iets geniaals in de wijze, waarof Wielenga personen en zaken beschouwde en ze te tekenen wist.

In deze vlugheid van geest, in deze gevastheid des oordeels, in dit intuïtieve van zijn blik lag het geheim van zijne kracht. Ieder weet ervan te spreken, die het voorrecht had, in een engeren kring met hem samen te zijn. Puntige gezegden, geestige antwoorden, korte spreken, krachtige teekeningen, zij stroomden van zijne lippen, als hij zich tehuis gevoelde en, gelijk men dat gemeenzaam noemt, op zijn gemak en op zijn dreef was. Met een enkelen trek wist hij een persoon, een zaak, een verschijnsel te tekenen. Bijna altijd trof hij den spijker op den kop. Wielenga was een man van geest, geestrijk en geestig tevens.

Maar indien deze rijkdom van zijn geest uit wilde komen, dan moest hij zich tehuis gevoelen en zich bevinden in een besloten kring van vrienden en broeders. Eene agressieve natuur was hij niet, al maakte hij daarvan soms den indruk. Zijne activiteit had eene aanleiding van buiten noodig. De kei-steen van zijn vernuft schoot eerst vonken, als hij met het staal in aanraking kwam. En ook dan bleef voortdurend wrijving noodig, indien zijn geest de gaven wilde openbaren, die er in neergelegd waren. Het doorzettingsvermogen was niet evenredig aan de aanvalskracht. Het penetreerende van zijn verstand hield geen gelijken tred met de geniale vlugheid van zijn geest. Maar scherpte van vernuft, helderheid van bevattings, zijne onderscheiding des oordeels waren hem in bijzondere mate toegetrouwd.

Hiermede hing samen, dat hij vooral zich aangetrokken gevoelde door het recht, dat aan de dingen toekwam. Wielenga was een man des rechts. Er leefde in zijne ziel een diep rechtsbesef. Schending van recht kon hij niet uitstaan. Als niets hem uit zijne tent kon lokken, dan was het ten slotte de miskenning van het recht, die hem, tegen zijn neiging en lust, naar de wapenen deed grijpen en naar het strijperk dreef. Hij ergerde zich tot in het diepst zijner ziel en trilde van verontwaardiging, als hij de macht boven het recht zag huldigen. En hij spaarde niemand of niets, als hij, wat naar zijne overtuiging recht was, met voeten zag treden. Recht door zee, was zijne leuze. Alwat op slinksheid leek, in kerk of staat, in huisgezin en maatschappij, boezemde hem afkeer in. Voor politiek was hij niet in de wieg gelegd. En rekening te houden met de eischen der tactiek, het ging boven zijn vermogen.

Boven en voor alles had Wielenga het recht Gods lief. Dat kwam altijd, maar dat kwam inzonderheid in zijne prediking uit. Hier was hij in zijne volle kracht, als hij het recht Gods uiteenzette, het recht van Zijne deugden, het recht van Zijne gerechtigheid, het recht van Zijne wet; als hij den zondaar in zijne schuld onder dat recht Gods terneder wierp; en dan de herstelling van dat recht in het lijden en sterven van den Middelaar Gods en der menschen beschreef.

Zijne laatste preek in Kampen handelde, naar de orde van den Catechismus, over het lijden van Christus en stelde naar het getuigenis van allen, die haar hoorden, op treffende wijze in het licht, hoe dat lijden voor het recht Gods noodzakelijk was, opdat God God bleve en Zijne deugden tot openbaring kwamen. En op zijn krankbed waren hem vooral tot troost de woorden der Schrift: God is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons de zonden vergeve.

Maar zoo was Wielenga een man des rechts ook op kerkelijk gebied. Hij was een kind der Scheiding; en zonder blind te zijn voor de gebreken, die haar aankleefden, heeft hij meer en krachtiger dan iemand onder ons het recht van die Scheiding tegenover zijne Hervormde broeders gehandhaafd en verdedigd.

En nog tot in het laatst van zijn leven stond hij voor het recht der Kerken pal. Velen verstonden hem daarbij niet, evenmin als zij hem vroeger verstonden, toen hij vóór de dolantie het recht der Scheiding in het licht stelde. En daar waren er, die hem maanden tot zachtheid, die hem den welgemeenden raad gaven, om te zwijgen en toe te geven.

Maar die zoo spraken, kenden hem niet, en bereikten het tegendeel van wat zij beoogden. Evenmin als de strijders in Zuid-Afrika die vrienden zouden kunnen uitstaan, die hen telkens lastig vielen met den raad, om maar toe te geven, omdat er anders zooveel strijd en ellende kwam, evenmin was Wielenga goed te spreken over hen, die, waar het eene quaestie van recht en vrijheid gold, met lieve woordjes kwamen aandragen.

Recht is recht, zei Wielenga dan. Eerst moet de strijd om het recht worden uitgestreden. En als die afgelopen is, dan komt de barmhartigheid, de toegankelijkheid, de inschikkelijkheid aan het woord. Want hij kende geen ellendiger toestand, dan dat het recht in kerk of staat verheerlijkt werd, dan dat het rechtsbesef ging sluimeren. Dan gaf hij aan den strijd, die anders volstrekt niet

naar zijn hart was, verre de voorkeur. Maar als dat recht dan ook erkend was, dan was Wielenga handelbaar als een kind. Dan kon men met hem, gelijk hij het wel eens uitdrukte, lezen en schrijven. Dan was hij tot de grootste inschikkelijkheid bereid. Omdat hij het recht zoo lief had, daarom hield hij ook zooveel van de genade.

In de gave der onderscheiding lag ook zijne kracht als Hoogleraar. Hij beroemde er zich nooit op, een „man van wetenschap" te zijn. Diepe historische onderzoekingen heeft hij niet ingesteld, al zullen zijne studiën over de Afscheiding en de Doleerende Kerken in den Remonstrantschen tijd hare waarde behouden. Maar altijd was het hem er om te doen, om te weten, wat het eigenaardige was van ieder persoon, van iedere richting, van elk stelsel. Hij rustte niet, voordat hij dat had gevonden. Hij kon niet leven in een chaos van begrippen en verschijnselen. Hij was een man van orde, had behoefte aan orde en bracht die in het vak, dat hij te doceeren had. Omdat hij wel onderscheide, daarom leerde hij wel. Hij zette allen en alles op de plaats, welke naar rechtswege hun toekwam. En daarom is zijn onderwijs voor eene schare van studenten ten rijken zegen geweest.

Zoo hebben wij hem gekend, onzen trouwen Wielenga, met zijne zwakheden en gebreken ja, maar bovenal ook met zijne groote deugden, zijne edele hoedanigheden, zijn rijken geest, zijn warme liefde, zijne hechte vriendschap, zijn ridderlijk karakter. Zoo hebben wij hem gekend, en hooggeacht en liefgehad. Zoo blijft hij onder ons voortleven, tot dat wij hem weder ontmoeten zullen aan den voet van Gods troon.

Hoezeer wij hem missen, hoe gaarne wij hem nog eene poos voor Kerk en School hadden behouden, wij misgunnen hem de ruste niet, welke God hem geschonken heeft.

Want het was de strijdende kerk, waarin Wielenga leefde, eene strijdende kerk ook voor hem. En thans is hij opgenomen in de triomfeerende kerk, waar alle strijd, ook alle strijd voor het recht, achter den rug is, en waar niets anders dan vrede en gerechtigheid woont. De Heere gaf hem het beste deel. Want ontbonden te zijn en met Christus te wezen, dat is zeer verre het beste.

BAVINCK.

SOUVEREINITEIT DER WETENSCHAP.

Souvereiniteit der wetenschap is een mooi woord, eene bekorende leuze en ook uitdrukking van eene heerlijke zaak. Maar ze kan heel licht dienst doen als eene klinkende phrase, die door hare biologeerende kracht vergeten doet, wat ermede te kennen gegeven wordt.

Onnoodig is het daarom niet, om er zich eenige duidelijke rekenschap van te geven, wat onder deze schoone benaming te verstaan zij.

Souvereiniteit betekent zeggenschap, gezag, macht, vrijheid. In volstrekten zin is God alleen soeverein, want Hij is de Schepper, de Onderhouder, de Regeerder en dus de Heer aller dingen. Hij heeft over alles, alles te zeggen. En Hij heeft die soevereiniteit niet van een ander ontvangen. Hij heeft ze zelf, oorspronkelijk, eeuwig, ongedeeld, onveranderlijk. Uit en door en tot Hem zijn alle dingen.

In afgeleiden zin spreken we van soevereiniteit bij schepselen, bij engelen, die in de Schrift overheden en machten en tronen en heerschappijen heeten, en bij menschen, die naar zijn beeld zijn geschapen en heerschappij hebben ontvangen over de aarde en alwat er in is.

Bepaaldelijk spreken we van soevereiniteit bij de overheid, die na den val om der zonde wij door God is aangesteld, om het recht staande te houden en een menschelijk samenleven mogelijk te maken, en die daartoe het zwaard ontving, en gehoorzaamd moet worden om der conscientie wil.

Voorts spreken we in minder eigenlijken zin van soevereiniteit bij een vader in zijn gezin en bij een schipper op zijn schip, omdat ze elk op zijn terrein en binnen zijn kring door God met gezag zijn bekleed en dat gezag te handhaven hebben.

En eindelijk spreken we ook nog van soevereiniteit van de wetenschap, van de kunst, van den handel, van de nijverheid, van den landbouw, om daarmede te kennen te geven, dat wij in dit alles met verschijnselen te doen hebben, die van God een eigen leven en in dat leven een eigen wet hebben ontvangen, welke wij niet straffeloos kunnen schenden.

Dit laatste spraakgebruik is al vrij overal aanwezig, omdat er bij al deze verschijnselen geen persoon of geen corporatie is aan te wijzen, die van daarin heerschende soevereiniteit de drager is. Er is geen enkel mensch, geen enkele corporatie, geen enkele school, die in naam van de wetenschap optreden en spreken kan. De wetenschap

heeft geen onfeilbaar profet. Er zijn slechts wetenschappelijke mannen, mannen, die, hoezeer ook met lust en ijver tot onderzoek der waarheid beziel, toch altijd feilbaar, aan vergissing en dwaling onderworpen blijven. De wetenschap is soeverein, maar de mannen, die haar beoefenen, hebben geen andere of hogere autoriteit, dan de kracht der argumenten, die zij voor hun stellingen bijbrengen en die vrij door elk onderzocht en beproefd mogen worden.

Als we dus van soevereiniteit der wetenschap spreken, dan kunnen en mogen we daarmede in hoofdzaak alleen het volgende bedoelen:

Ten eerste, dat alle liefde tot de waarheid, alle zucht en lust, alle kracht en bekwaamheid, alle tijd en gelegenheid, om de wetenschap te beoefenen en langs dien weg tot waarheid te komen, enkel en alleen aan God is te danken. Hij moet de mannen geven, die met ongestoorde rust, met noesten vlijt, met inspannenden hersenarbeid aan den dienst der waarheid zich wijden. Al onze scholen en bibliotheken en laboratoria zullen niets baten, als God de gave des verstands en des onderzoeks onthoudt. De wetenschap is in haar oorsprong eene gave, eene gave in volstrekten zin, eene gave, die neerdaalt van den Vader der lichten.

Ten tweede sluit de soevereiniteit der wetenschap in, dat deze van God een eigen leven en in dat leven een eigen wet heeft ontvangen. Zoo is het met het recht, met den godsdienst, met de zedelijkheid, met den handel, met de nijverheid, met den landbouw, met de kunst, zoo is het met alle dingen, die door God met een eigen aard geschapen zijn. Zoo is het ook met de wetenschap. Wie haar beoefenen wil, moet de regelen in acht nemen, welke God daarvoor vastgesteld heeft; hij moet te werk gaan naar de methode, welke voor de wetenschap in het algemeen en voor iedere wetenschap in het bijzonder door den Heere is bepaald en die hij juist uit de natuur der wetenschap heeft op te sporen en af te leiden. Wie aan deze regelen zich houdt en naar deze methode werkt, heeft kans, dat hij tot waarheid komt. Wie ze versmaadt, geeft zich van tevoren aan vergissing en dwaling over. De man der wetenschap is niet vrij; hij kan met haar niet doen, wat hij wil; hij is gebonden aan het voorwerp van zijn onderzoek, dat God aan zijn blik heeft aangeboden.

En ten derde kan de wetenschap ook in dien zin soverein heeten, dat God die wetenschap in haar voortgang in de geschiedenis der menschheid leidt en bestuurt. Het is zijn welbehagen, om die wetenschap in stand te houden en door haar altijd rijkere waarheid aan het licht te brengen. De wetenschap is in haar oorsprong, maar ook in hare ontwikkeling eene gave Gods. In den weg van het wetenschappelijk onderzoek, waartoe Hij den drang opwekt en onderhoudt, verschaft Hij der menschheid steeds dieper en helderder blik in het rijk der waarheid. Hij doet dat door middel van de scholen van wetenschap, maar Hij doet het ook menigmaal zonder en buiten die scholen, door mannen, die Hij verwekt en ten spijt van alle menschelijke instellingen en vooroordelen met genie en talent begiftigt. Hij doet het menigmaal, tegen den wil en den zin van scholen en universiteiten in, ondanks de decreten en canones van pausen en kerken, niettegenstaande de verboden van keizers en vorsten. De macht der waarheid is groot; zij zal zeggevaren, omdat God haar draagt en instandhoudt en over alle leugen en dwaling de overwinning zal doen behalen.

In dezen zin belijden wij zeker allen gaarne en van harte de soevereiniteit der wetenschap.

Maar als wij de wetenschap als dienaar van de waarheid, dat is als dienaar van Gods harte liefhebben en dus naar ons vermogen aan haar bevordering en bloei arbeiden willen, dan komen wij vervolgens voor de zeer praktische vraag te staan: hoe zullen wij deze soevereiniteit der wetenschap het meest eeren? in welken weg komt zij het zuiverst tot haar recht? op welke wijze wordt zij het best beoefend, opdat zij werkelijk eene dienaar van de waarheid zij?

En dan loopt op die vraag het antwoord terstond verre uiteen. Daar zijn er, die juist in naam van de soevereiniteit der wetenschap hare volstrekte vrijheid eischen. De wetenschap, zeggen zij, mag, om der waarheid en haar alleen te dienen, niet gebonden zijn aan eenige vooraf vastgestelde beginselen, aan geen voorschriften van overheid of maatschappij, aan geen belijdenis der kerk, aan geen statuten eener vereeniging. Zij moet volkomen vrij, onbevooroordeeld, ongebonden zijn; hare resultaten mogen niet voorgeschreven zijn; wat er van komt, zij heeft om geen kerk of staat, om geen belijdenis of Schrift zich te bekommeren; zij moet volkomen vrij zijn in al hare bewegingen en beweringen.

Die zoo spreken, zijn de toongevers

van de hedendaagsche wetenschap. Maar tegen hen staan anderen over, die meenen, dat op die wijze de wetenschap juist aan bandeloosheid en willekeur wordt prijsgegeven en in plaats van de waarheid, juist vanwege de duisternis van 's menschen verstand en de boosheid van zijn hart, de dwaling en de leugen zal gaan dienen. En zij meenen, dat de band der wetenschap aan de Schrift en aan eene op die Schrift gebaseerde belijdenis der wetenschap niet onvruchtbaar maar juist in hare vrijheid tegenover de dienstbaarheid der zonde handhaaft en in het rechte spoor der waarheid leidt.

Het verschil in de beide beantwoordingen van de bovengestelde vraag is zoo principieel en allesbeheerschend, dat alle andere verschillen over de inrichting der scholen van wetenschap, die daarbij nog wederzijds bestaan, diep op den achtergrond komen te staan. Want of men nu verder dezerzijds al zegge, dat men toch de soevereiniteit der wetenschap wil eeren, door het bestuur der school niet aan den staat en niet aan de kerk maar aan eene vereeniging op te dragen, dit alles heeft niets te betrekken bij het aanvaarde beginsel, dat de wetenschap gebonden moet zijn aan de Schrift of aan de belijdenis, welke op die Schrift is gegrond. In de oogen der hedendaagsche wetenschap heeft men toch de soevereiniteit der wetenschap gekrenkt en hare vrijheid principieel te niet gedaan.

Maar hoe beslissend het antwoord ook zij, dat men geeft op bovengenoemde vraag; dat neemt niet weg, dat er toch daarna nog verschillende vragen te stellen zijn, die niet van belang zijn ontbloeit, en die met de soevereiniteit der wetenschap in verband staan.

Is het bijvoorbeeld al dan niet met de soevereiniteit der wetenschap in strijd, dat de hoogleraren door de overheid, of vanwege eene kerk, of vanwege eene vereeniging of corporatie worden benoemd?

dat zij in hunne qualiteit van hoogleraren onder toezicht staan en aan zekere tucht zijn onderworpen?

dat zij, zonder gevaar van het: wiens brood men eet, diens woord men spreekt, door staat of kerk of vereeniging worden bezoldigd en gepensioneerd?

dat zij belast worden niet alleen met wetenschappelijk onderzoek, maar ook met de praktische opleiding voor eene of andere betrekking in staat, kerk of maatschappij?

dat hun opgedragen wordt, niet alleen om de resultaten van hun onderzoek mede te deelen, maar om ook te doceren in vakken, die in de eerste plaats voor de practijk van het leven van belang zijn?

dat al de scholen van wetenschap, ook de meest ideale en universeele, rekening hebben te houden met de eischen der werkelijkheid?

Wie deze en dergelijke vragen indenkt, komt tot de overtuiging, dat met den term: soevereiniteit der wetenschap, lang niet alles is gezegd. En hij wordt huiverig, om iemand, die deze vragen enigszins anders dan hijzelf beantwoordt, terstond aan te klagen van miskenning van de soevereiniteit der wetenschap, en krenking harer rechten.

Want men kan met hart en ziel gelooven aan de soevereiniteit der wetenschap, zonder dat men daarom geneigd is, te gelooven aan de soevereiniteit van een professoren-college, hetzij zich dit bevindt aan eene Theologische School of aan eene Universiteit.

In het nu reeds veelbesproken Advies wordt het beslissende zeggenschap bij benoeming, schorsing en ontslag der Hoogleraren in de Theologie aan de Kerken toegekend. Daarmede wordt dus wel de soevereiniteit van het Professoren-college beperkt, maar geenszins die van de wetenschap geschonden. Integendeel, dit sterke verband met de Kerken is voor de Vrije Universiteit geen verlies maar winst, geen schade maar voordeel.

Zeer juist schreef daarom *Hollands Kerkblad*: Wij achten den nauweren band der Universiteit met de Kerken, bepaald in de benoeming en het ontslag van Hoogleraren in de Theologie voor de toekomst der Universiteit hoogst gewenscht, — niet een offer, geen achteruitgang, maar een vooruitgang voor de Universiteit; en ook niet een offer, maar het ideaal voor „eigen opleiding" der Kerken. De Gemeente des Heeren, zoo zij naar het Woord Gods mag bestaan, is toch de pilaar en vastigheid der waarheid.

BAVINCK.

CHRISTUS HEEFT OOK GELEDEN.

„Want Christus heeft ook eens voor de zonden geleden, Hij rechtvaardig voor de onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zou brengen." 1 PETR. 3: 18.

IV.

„De macht der liefde, die zooveel leeds voor u verduren wou." Of wat was het anders dan liefde, liefde zonder wederga, door dat lijden geopenbaard?

Eene liefde, die uit eigen beweging werkzaam was.

Hij was des Vaders eengeborene, „die in de gestaltenisse Gods zijnde", zegt de Apostel, „het geen roof geacht heeft Gode evengelijk te zijn". Hij was dus zoo verheven en zoo heerlijk, dat Hij het volstrekt niet als iets, dat Hem niet toekwam, aanmerkte, zoowel als de Vader God te wezen. En die Heerlijke werd ons niet slechts gelijk, in alles gelijk, de zonde uitgenomen; maar een man van smarte en verzoekt in krankheid; éénig in het lijden, zoodat wij tevergeefs eene vergelijking zoeken van Hem met een anderen lijder. Liefde deed Hem bereid zijn des Vaders verkorene te wezen.

Niet gedwongen kwam Hij op aarde. Zijn eigene liefde, liefde tot de eere Gods, liefde tot zijn onrechtvaardig volk dreef Hem; deed Hem voor de heerlijke verblijven des lichts het verblijf van smart en leed, deze zondige en met Gods vloek beladene wereld kiezen, om daarop te wonen en er 33 bange jaren te toeven. Hij was rijk in de liefde des Vaders. De liefde des Vaders — o ondoorgroendelijk geheim! — vloeyde van alle eeuwigheid als een oneindige stroom uit zijn hart in dat des Zoons. Hij was rijk in de aanbidding der hemelingen. In Hem beminden en loofden de Cherubs hunnen Schepper. Voor Hem bogen zij zich gedurig in heilige vreugde ter neder. Hij was rijk in macht en heerlijkheid. Hij kon zeggen: „Mijne is de wereld en hare volheid."

O Hoe rijk was dan niet zijne liefde die Hem tot het lijdend leven drong! Zoo rijk is de liefde der oprechtste en innigste vriendschap als van een Jonathan tot David, van eene teedere echtgenoot tot haren echtgenoot, van een trouwen herder tot zijne kudde, van de teederste moeder tot haren zuigeling niet. Geen beeld is mogelijk, het beste beeld is schaduw.

Vrijwillig onderwierp Jezus zich aan de helse pijn. Hij had als 't ware in den hemel geen rust. „Ziet, Ik kom!" in de rolle des boeks is van Hij geschreven. Ik heb lust, o Mijn God, om Uw welbehagen te doen; Uwe wet is in het binnenste mijns ingewands!"

Hoe bleek die gewilligheid in geheel Zijn leven, niet het minst in Zijn heengaan naar Jeruzalem, in Zijn gang naar Gethsemané, in Zijn houding tegenover den man, die Hem verraadt, en de bende, die Hem gevangen neemt. Hij is op alles voorbereid en gesterkt in Zijn God; grootmoedig geeft Hij zich in de handen der boosheid. Wat Hem ook geschiedt, Hij neemt geen bevel tot wraak op Zijne lippen; en ofschoon ééne bede de doornenkroon een lichtdiadeem, maar ook den rietstaf der schande een verpletterend wapen kon doen worden, Hij drinkt tegengestemd den lijdenskelk zonder tegenspraak ledig, wetende wat Hij zoekt.

Vrijwillig was die liefde: want in de beminden was niets, dat haar opwekken kon. Rechtmatig waren zij veleer de voorwerpen van Zijn heiligen afkeer; zij, die zich afscheurden van God, aan de stem der verleiding gehoor gaven, Gods wet met voeten traden en den duivel ten leidman kozen; zij, die levende als ware er geen God, zich Zijne haters en vijanden toonden. Hunne liefde kwam Hij voor; hunne liefde had Hij niet nodig; Hij had lief, wijl Hij liefhebben wilde, met een liefde des welbehagens eeuwig en vrij, zegenrijk en wijs, onveranderlijk en trouw.

Dierbare Jezus! toen gij in den akligsten maar ook gezegendsten aller nachten, zoo vol van heilige raadselen, hebt geleden, terwijl de angst Uwer ziel klom, totdat ten laatste het bloedig zweet langs gelaat en leden gutste; toen in het paleis des Hoogepriesters de goddeloozen Uw heilig aangezicht met speeksel der verachting en vuistslagen des gewelds bedekten; toen Gij „Koning der eere," door den trotschen Herodes en zijne dienaren zijt gehoord; toen Gij in het rechthuis van den lafhartigen Pilatus op het misdadigst zijt gegeeeld, zoodat Uw lichaam met het kostbaarst purper werd geverfd, en Gij een worm geleekt en geen man, toen onverlaten een kroon van doornen op Uw blooten schedel durfden drukken, en met een regen van slagen de doornenstippen diep door de slapen durfden drijven, zoodat hun scherpte moest minderen door het bloed, dat zij deden vloeyen; toen Uw handen en voeten aan het kruis werden geklonken; toen daar Uw kracht verging en brandende dorst U folterde; toen men U gal en edik tot latis bood; toen Gij met wonden overdekt, het volle gemis van des Vaders nabijheid moest lijden, en met een groote stem riep: „Mijn God, Mijn God! waarom hebt Gij Mij verlaten"; toen Gij Uw leven hebt afgelegd toen hebt Gij eene liefde geopenbaard, die de kennis te boven gaat!

Die liefde is de bron der ver-

lossing; het middelpunt der zaligheid, het leven der gemeente Gods, de verlustiging van het geloovig en godvreezend hart. Als de zondaar de kracht, die liefde ondervonden, hare waarde, in het geloof verstaan heeft, en bij het gevoel van onwaarde en schuld, met vrijmoedigheid en blijdschap mag zeggen: »Ook mij heeft Hij liefgehad!», dan valt hij bewonderend neder, dan verliest hij zichzelf in dien medelijdenden Heiland. Voor die liefde prijst Hem de gemeente in den hemel, maar ook die op de aarde; en te midden van de wanklanken van ongelooft, onverschilligheid en zonde verenigen zich alle levendgemaakten door Zijnen Geest in de arme taal der heilige verlegenheid, der zich machteloos gevoelende wederliefde: »Wat zullen wij dien Heer vergelden? O, dat wij Hem lief, innig liefhebben; want Hij heeft ons eerst en zoo onbeschrijfelijk liefgehad!»

Gezegende en zegenrijke liefde van Christus! Wat heil werd door haar tot stand gebracht? Het geloof eigent zich den geheelen Christus met alles wat Hij deed en leed. Hij verliet den hemel, om zondaars dien hemel binnen te brengen; Hij werd een kindeke om hen den eernaam »kinderen Gods» te doen dragen. Hij verbergde de heerlijkheid zijner Godheid achter het menschelek kled om hen, vernederd door de zonde, te verhoogen door Zijn genade, om vervreemden van het leven Gods der goddelijke natuur deelachtig te maken. Hij werd hulpeloos om hen te redden, arm om hen rijk te maken. Hij kwam in dienstknachtsgestalte om slaven der zonden te voeren tot de vrijheid der kinderen Gods. Hij verduurde hevigen angst om hunne schuld te delgen. Hij liet zich binden om hunne banden te verbreken. Hij droeg den rieten schepter om hen onder zijn vredesstaf te verzamelen, het purperen spotkleed om hen met de kleederen des heils te versieren. Hij leed dorst om voor hun zondedorst te boeten, in dien dorst naar vergeving te wekken, en hun dorst naar gemeenschap te bevredigen. Hij strekte Zijne armen uit aan het hout om hen in Gods Vaderarmen te doen rusten, en liet Zijn leven, opdat zij leven zouden, ook al waren zij gestorven. Hij liet zich wonden, opdat zij zich in Hem, de rots der eeuwen, voor hen geslagen, zouden verbergen, opdat Hij hunne wonden genezen, de Heere hun heilmeester zich toonen zou. Hij droeg Gods toorn, opdat zij van goedertierenheid en recht zouden zingen. Hij wilde van God verlaten worden, opdat zij steeds het woord zouden hooren: »Ik zal u niet begeven, Ik zal u niet verlaten!» »Want Christus heeft ook eens voor de zonden geleden, Hij rechtvaardig voor de onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zou brengen.»

NOTTEN.
(Wordt vervolgd.)

Een tweede mededeeling.

Reeds in mijne eerste mededeeling, na mijn: »Waarom niet, getekend?» heb ik medegedeeld, dat de onverwachte sympathie-betugingen, die ik op mijn eenvoudige vraag: of men een vergadering wenschelijk achtte, ontving — mij drongen een vergadering van hen, die zich met de concept-acte niet vereenigen konden, te Utrecht uit te schrijven.

Wat ik echter daarna vernam uit de borden, brieven en briefkaarten, die ik ontving, overtrof nog meer mijne verwachtingen. Ik moet eerlijk bekennen, dat ik niet had vermoed, dat het verzet tegen de concept-acte der Broeders zoo ernstig en zoo algemeen zou zijn in de Gereformeerde kerken, als mij nu is gebleken.

Waar nu dit verzet zich dus openbaarde, hoewel onzerzijds alles behalve de krigstrompet was geblazen, en anderzijds onze kerkelijke pers zich haast unaniem voor 't ontwerp-contract verklaarde, meende ik, zonder ook maar eenigszins op de besluiten der 9 April te Utrecht te houden vergadering vooruit te willen loopen, toch mijn indruk te dezer zake ter kennis der kerken te moeten brengen.

Inderdaad, wij mannen der wetenschap, wij hebben ons vergist in de meening, dat de kerken behoorlijk rijp zouden zijn voor zulk een contract, als 't ontwerp der Broeders ons biedt. Meer dan drie honderd afkeuringen van het concept ontvingen wij uit alle deelen van 't land. En dat niet tegenstaande het ons tegelijk is gebleken, dat op tal van plaatsen velen, ook kerkeraadsleden, om zoo te zeggen nog niets van de kwestie wisten, die aan de kerkeraden ter beoordeeling is toegezonden.

En nu denke men niet, dat die talrijke afkeuringen uit kringen van ontevreden leden zijn gekomen, die gaarne rumoer maken. Integendeel, juist van bezadigde, wel ontwikkelde en ook hooger geplaatsten. Hoort, bij voorbeeld, een stem uit N.-Holland: »Ik hoop dat gij succes zult hebben. Want als de Theologische School opgedoekt wordt, dan vrees ik, dat het slecht zal afloopen.» Verschenen Maandag sprak ik een flink lid onzer kerk te . . . Hij zeide: »wanneer ze de School wegdoen, dan verlaat ik de kerk.» En of ik al zeide, dat moogt ge niet doen, hij meende van wel. En zoo zijn er legio.

Een ander uit Gelderland schrijft: »Van een opdoeking der School moet een scheuring op groote schaal het gevolg zijn, naar mijne vaste meening.»

Ik kan dit oordeel, helaas, niet anders dan bevestigen, zoo God het niet verboedt. Nu zegge men toch niet, dat zij nu maar stemmen uit het volk, zij hebben geen verstand van de kwestie. Laat het in onze zin zoo zijn. Maar kunnen wij deze bidders, hunne liefde, hunne gaven wel missen? Een man als Mr. Groen van Prinsteren hechtte nog wel een weinig aan 't goede inzicht van het volk.

Bovendien: de leden weten haast nog niet wat er dreigt, zoodat de verklaringen, die wij ontvingen, voor verreweg het grootste gedeelte zijn van kerkeraden, kerkeraadsleden en predikanten. Predikanten niet alleen van 't oudere, maar vooral ook van het jongere geslacht.

Het is dan ook mijn besliste overtuiging geworden, dat als op de meerdere vergaderingen zuiver de beslissingen van de kerkeraden zich weerspiegelen, reeds nu in vier Provinciën de meerderheid tegen het concept-contract is.

Ook is het verschijnsel, dat zelfs kerkeraden van enkele hooggeachte Broeders-Predikanten, die 't concept onteekenden, dit verwierpen — mijn inziens een bewijs van een kloekheid en een ernst, waarmede anderen wel rekening zullen houden, ook al zijn zij anders meer sympathetisch voor 't ontwerp-contract. Mits de kerkeraden op hunne lastbrieven maar van hun oordeel doen blijken.

Ik herhaal, wat ik reeds vroeger schreef: om rumoer te maken, of vreeze te wekken is 't mij niet te doen, maar aan bemantelen van zaken en toestanden wensch ik niet mede te doen om den wil der kerken. Vandaar ook dit woord.

M. NOORDTJ.

Kampen, 7 April 1902.

De Vergadering te Utrecht.

De samenkomst op Woensdag 9 April gehouden van afgevaardigden van Geref. Kerkeraden, van Predikanten, Ouderlingen, Diakenen en Leden der gemeenten, die bezwaar hebben tegen het aan de Geref. Kerken gezonden concept-contract inzake de Vereeniging van de Theol. School te Kampen en de Theol. Facult. v. d. Vrije Universiteit te Amsterdam, was zóo talrijk bezocht, dat zij verhuisden moest uit de Groote Bovenzaal van »Irene» naar de Groote Benedenzaal van »Kunsten Wetenschappen».

Alle Provinciën waren vertegenwoordigd, sommige zeer sterk. De Vergadering had, onder Presidium van Prof. Noordtj., een zeer gunstig verloop, behandelde geheel het agendum, dat vooral liep over de vraag: of dit contract zal worden aannemelijk geacht, en zoo niet, wat dan zal behooren te worden gedaan. De beslissingen werden genomen met algemeene stemmen; slechts bij de beslissing over één punt verklaarde één broeder zich tegen.

Zij besloot o. a. het concept-contract, om principiële, zakelijke en praktische redenen onaanvaardig te verklaren en uit te spreken als bare ernstige verwachting, dat de Kerken dit concept zullen verwerpen.

Ook besloot ze aan de Kerkeraden mededeeling te doen van al het behandelde, benoemde een breede commissie van uitvoering enz.

»FILIPPUS» Gratis Traktaatverspreiding.

Voor den evangelisatie-arbeid van Filippus mochten wij sedert onze vorige opgave in Nov. 11. ontvangen als volgt:

Van J. T. v. V. te L. f. 3, van den lijdenden broeder A. Gruijs te Zaandam 3 x f. 1,50 = f. 4,50, door X. te E. f. 1, door den heer J. ter Borg, van N. N. te R., N.-Amerika, f. 23,39, door Ds. E. Kropveld, van X. te Boskoop f. 4,45 en van de dames H. te R. f. 2, en van Ds. K. f. 1 benevens van Ds. G. M. te W. f. 1, van de Christ. Jongel. vereen. te Nijverdal f. 1. Waar wij voor al deze giften, voor de kleine zowel als voor de groote, vriendelijk dankzeggen, zijn wij zoo vrij Filippus met zijn arbeid verder dringend aan te bevelen, hopende nog vele bijdragen te mogen ontvangen.

Namens het Bestuur van Filippus,
H. HOORT Jz., Penningmeester.
Ermelo, 5 April 1902.

Voor den Zuid-Oosthoek van Friesland.

Voor armen-bedeeling en voor Zondagscholen ontvingen wij in hartelijken dank: van den Meppeler Beurtschipper een zak met gedragen kleeren; van N. N. te Maasland, een pakket, inhoudende 1 lap dril voor 2 jongensbroeken, 3 kinderdekens gemaakt van stalen, (een zeer praktische vinding); van datzelfde adres ontvingen wij al eerder in dezen winter zulke kunstwerken; dien N. N. onzen bijzonderen dank; van eenige vriendinnen van de Geref. kerk te M. een pakket nieuwe kleedingstukken, als 1 laken, 10 hemden, 2 vr.-boezelaars, 2 meisjes-boezelaars, 3 kinder-boezelaars, 4 paar sokken; ook die edele geestfers onzen dank, zij hielpen ons meermalen; uit het dorpje F. een pakketje gedragen kleedingstukken; van Br. M. C. Breemans te Delft, v. d. kind. der Zondagsch., voor de arme Zondagsch. in den Z. O. H. f. 3,58; door den Weleerw. Heer Ds. J. J. Bajema te Epe, van N. N. voor de armen f. 5; door Br. L. S. Greidanis, gevonden in 't kerkzakje der Geref. kerk te Tzum (Friesland). Allen hartelijk dank. Wij brengen bij dezen onze zeer geachte Redactie der Bazuin onzen bijzonderen dank toe, dat zij zoo getrouw onze verantwoordingen een plaats heeft gegeven in onze »Bazuin»; men heeft ons daardoor zeer gesteund in dien liefdearbeid.

Uw aller dankb. Fr. en Br.,
Oranjestad, J. Wouda,
bij Heerenveen, Corr. van Jachin.
1 April 1902.

Buitenlandsche Kerken.

Duitsland. De Protestanten-Vereeniging in de Palts en de Inwendige Zending. — De Protestanten-Vereeniging in Duitsland schijnt eens geestes te zijn met den Protestanten-Bond in ons land. Beiden toonen zich vijandig tegen alles wat gedaan wordt, om het volk tot de kennis van Gods Woord en tot den dienst van God naar dit Woord te brengen.

Deze Vereeniging in de Palts heeft daarvan een duidelijk bewijs gegeven door aan de Generale Synode van de Palts, die in October 1901 te Speijer vergaderde, een voorstel te doen tot tegenwerking van de Vereeniging voor Inwendige Zending in de Palts. Van de Synode werd gevraagd: »dat zij al de predikanten verplichte, in overleg met het presbyterie, van iedere inbreuk der agenten in hunne gemeenten zoo spoedig mogelijk aan het kerkbestuur kennis te geven; en dat zij tegen de predikanten, die de Vereeniging voor Inw. Zending leiden en het drijven harer agenten steunen, in alle voorkomende gevallen met alle haat ten dienste staande middelen streng optrede, inzonderheid daar, waar de predikanten of, in tegenspraak met den uitgesproken wil der kerkeraden, de agenten aan de gemeenten opdringen, of waar zij weigeren, naar den wensch der kerkeraden, de agenten af te wijzen.»

Het is te begrijpen, dat dit verzoek onder het geloovig en belijdend deel des volks groote verontwaardiging verwekt heeft, te meer, omdat het van de Protestanten-Vereeniging uitgaat, die voorgeeft, dat zij, met terzijde-lating van de verschillen onder de Protestanten over de leer, vrede en eensgezindheid bevorderen wil.

In dit voorstel komt echter het ware karakter van die z.g.n. Protestanten uit. Terecht wordt in Duitsland gezegd: dit is het werk van eene Vereeniging, die op al hare feesten en openbare vergaderingen redevoeringen laat houden, die overvloeiën van vrijheid en verdraagzaamheid, en nu een voorstel doet dat met alle recht een voorstel van onverdraagzaamheid en dwang genoemd kan worden.

In de »Reform. Kirchenzeit.» wordt dit voorstel besproken, en in het licht gesteld, dat het doel van de Protestanten-Vereeniging is de Vereeniging voor Inw. Zending te doen verdwijnen. Daartoe wil men zelfs de predikanten, die het werk der Inw. Zending bevorderen, dwingen mede te werken, omdat zij door een Synodaal besluit gebonden zullen worden hen, die in dat werk arbeiden, tegen te werken.

Dat men het op de ontbinding van de Vereeniging voor Inw. Zending toelegt, blijkt ook uit hetgeen de ontwerper van het voorstel schrijft. In een courrantartikel, heeft hij met ronde woorden gezegd, dat het doel van de Protestanten-Vereeniging is, om de Vereeniging voor Inw. Zending, die hij niet zeer liefelijk en human »een vreemde plant van tafelschuimers» noemt, te doen ontbinden en haar reizende predikers te doen ontslaan. Hoe ernstig men dit meent, wordt uit de wijze, waarop zij den strijd voeren, duidelijk. Waar geestelijke middelen onvoldoende blijken, neemt men tot geweldadigheden de toevlucht; want in Dürkheim heeft men de politie te hulp geroepen, om een reizend prediker van de Vereeniging voor Inw. Zending, dien zij een agent noemen, het optreden en spreken te beletten.

De Protestanten-Vereeniging oefent een groote macht in de vereenigde ker. van de Palts, die door een der geloovige predikanten »het eldorado van het kerkelijk liberalisme» genoemd wordt. In de Generale Synode hebben de modernen verreweg de meerderheid; zij tellen 47 leden tegen 17 van de orthodoxen. De Protestanten-Vereeniging heeft den studenten, die van haar beurs hebben, op straffe verboden de meer rechtzinnige Hoogeschool te Erlangen te bezoeken en daardoor sluiten de jongere predikanten voor een groot deel zich bij haar aan. Het godsdienstonderwijs aan de kweek-school voor onderwijzers te Kaiserslautern is sedert vele jaren in modernen geest, zoodat nagenoeg de geheele onderwijzerswereld in de Palts met de Protestanten-Vereeniging één geestes is.

Alleen staan, zegt Pastor Götz in de »Reform. Kirchenz., aan de onbeperkte heerschappij van het liberalisme in de kerk van de Palts onder de predikanten de positieven, en onder de leden de pietisten in den weg. Met de positieve predikanten is men in zoover reeds klaar, dat men hen in Synoden en Commissiën met behulp der afgevaardigden van den Staat overstemt en hun invloed verlamt. Met de pietisten, die zich in de Vereeniging voor Inwendige Zending aangesloten hebben, denkt men klaar te komen door de hulp van de politie in te roepen en door het voorstel bij de Synode der predikanten van hen los te maken.

Een van de leden der Protestanten-Vereeniging heeft voor eenige jaren op een buitenlandschen Protestantendag reeds gezegd, dat in de Palts orthodoxie en pietisme een vruchtbaren bond gesloten hebben en nu onder den naam van Inwendige Zending door zedelijke veroveringen den verloren invloed trachten te herwinnen; en tegen deze pogingen moest zich de Protestanten-Vereeniging verzetten. Wat deze vereeniging daar door één harer vertegenwoordigers heeft uitgesproken, daarmede is zij reeds meer dan tien jaren bezig, om met de grootste verbittering en met alle mogelijke middelen de Vereeniging voor Inwendige Zending te bestrijden.

Het voorstel, dat met dit doel bij de Synode is ingediend, is aangenomen; het kan echter nog niet worden uitgevoerd, want daarvoor moet het nog door de Regeering worden bekrachtigd.

De voorstanders van de Vereeniging van Inw. Zending hebben nog eenige hoop, dat de Regeering hare goedkeuring niet hechten zal aan dit besluit der Synode, omdat daardoor het recht zou worden verkracht. Deze vereeniging toch houdt zich in hare werkzaamheden binnen de grenzen der wetten van staat en kerk.

De tijd zal leeren of die verwachting

ook te hoog gespannen is. Wij vreezen, dat zij door de uitkomst zal beschaamd worden, want een Staatskerk wordt in den regel door de Regeering gesteund naar den wensch van de meerderheid. Is de meerderheid der kerk in de Palts modern, zooals van o thodoxe zijde zelfs toegestemd wordt, dan is te verwachten, dat de Regeering naar den wensch der meerderheid beslissen zal.

In de Palts is zoo min als in de andere Staten van Duitsland een besef onder de geloovigen, om tot de stichting van eene Vrije Kerk te moeten komen. Er zijn nog geen teekenen die er op wijzen, dat het drijven der moderne Protestanten-Vereeniging dit besef wakker roept.

SCHOLTEN.

Dr. Donald Mackay van New-York deed onlangs te Aberdeen eenige mededeelingen aangaande President Roosevelt, die gedoopt en opgevoed is in de gemeente, waaraan D. Mackay predikant is. Hij was ook met den heer Roosevelt meer dan eens te zamen voor Christelijken arbeid opgetreden. De President is een man van een rechtscapen karakter, van een voorbeeldig huiselijk leven, van overstaanbare geestkracht en van vaste overtuiging. Dr. Mackay twijfelde niet aan de oprechtheid van zijn Christelijk geloof. In het publieke leven is Roosevelt een vijand van omkooprij en onderkruiperij.

»L'Eglise Libre» schreef: Een Christen, Professor Morse, heeft het telegrafeerstel uitgevonden, dat naar hem genoemd wordt. En het is ook een Evangelisch Christen, Cyrus Field, die de uitvinder was van de onderzeesche telegrafie.

De Buddhisten in Japan trachten het Christendom te bestrijden door het na te volgen in vele dingen en vormen, waardoor het zich vestigde en opgang maakte. Zoo hebben zij ook Buddhistische Jongelingsverenigingen opgericht, alsmede kinderverenigingen, allerlei liefdadige stichtingen en scholen. Alles zoo veel mogelijk op de leest geschoeid der Christelijke verenigingen en instellingen.

De Waldenzische afdeeling van het Zwitsersche Pastoraal Genootschap, die de conferentie van 1902 moet regelen, heeft besloten als dogmatische onderwerpen de Openbaring en de Evolutie te doen behandelen. Omdat in den boezem van het Protestantisme de gevoelens hierover en over andere onderwerpen, zoo schrikbarend afwijken, van pantheïsme af tot orthodoxie toe, acht men het noodig, deze beurtelings aan de Christelijke leer te toetsen. Rapporteurs zullen hierover zijn Prof. L. Emery van Lausanne en de predikant J. A. Porret van Genève.

Het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap zal in 1904 zijn honderd-jarig bestaan herdenken. Te Londen vergaderde 31 Oct. de feestcommissie, bestaande uit de afgevaardigden van 250 hulpcomités; over de geheele wereld zijn er 7500 hulpcomités verspreid. Men besoot om de jaarlijksche ontvangsten te trachten te vermeerderen met zooveel, als tegenwoordig telkens het tekort is, n.l. bij de twee tou gouds — hoewel de ontvangsten meer dan dertig miljoen gulden bedragen. Dan wil men een Jubileumfonds stichten van meer dan drie miljoen gulden. Er zijn 850 kolporteurs, wier aantal men met een honderdtal wil vermeerderen; en 616 Bijbellezers, wier aantal ook met honderd moet toenemen. Men stelt zich voor drie geschiedenissen van het Bijbelgen. uit te geven; een groote, en een geïllustreerde volkseditie, en een verkorte historie. In 1903 zullen speciale afgevaardigden Australië, Canada en Nieuw-Zeeland bezoeken om nieuwe belangstelling voor de vereeniging op te wekken.

De heer Rode, komt als redacteur van de »Christliche Welt» op tegen den dwang om in de Pruisische provincie Posen de kinderen den catechismus in het Duitsch te doen leeren inplaats van in het Poolsch. Hij wil een adres aan den Rijksdag om te doen bepalen, dat godsdienstonderwijs in de moedertaal zal gegeven worden.

Enigen tijd geleden stierf Mevr. Anna Shipton, die als een voorbeeldige Engelsche Christin werd geacht. Des avonds vóór haar sterfslag, zeide zij: »Ik geloof, dat ik ga sterven; wat zal ik gelukkig zijn, als ik, ontwakende, »Hem gelijk» zal zijn!» Hem gelijk! O zalige gedachte!» Bij het kriecken van den morgen werd zij tot haar Heiland opgeroepen.

Ingezonden.

Mijnheer de Redacteur!

Van meer dan één zijde wordt mij gevraagd, wat mij heeft kunnen bewegen, mijn naam te zetten onder het aangeboden Advies tot vereeniging der beide Inrichtingen voor opleiding tot Dienaren des Woords, en wat met de aanbidding van dat Advies wordt bedoeld.

Laat mij met het laatste beginnen. Dat Advies heeft geen officieel kerkelijk karakter, want wij waren niet door de Gen. Synode gedeputeerd, om zulk een Advies te ontwerpen. Een particuliere raad in de »Herauf», en een daarop gevolgde uitnodiging eener Classis gaf aanleiding tot een broederlijk samenspreken van de Hoogleraren en Curatoren van Amsterdam en Kampen; waarbij ook de Deputaten voor het verband tusschen de Kerken en de Theol. Faculteit der Vrije Universiteit zijn uitgenoodigd.

Dit niet officieel kerkelijk Advies laat dus de Kerken geheel vrij. Men kan er op ingaan, en ook niet. Men kan het veranderen, of zoo laten. Men kan het aannemen, of verwerpen. Men kan met een geheel ander Voorstel komen, en ook adviseeren, dat over dat onderwerp op de a.s. Gen. Synode niet gehandeld zal worden, en dat

te Arnhem het besluit, dienaangaande te Groningen genomen, zal worden bevestigd.

De Kerken zijn hoegenaamd niet gebonden, en het komt mij zelfs het meest gewenscht voor, dat alle voorstellen, vragen en bezwaren over deze hoogst gewichtige aangelegenheid officieel ter tafel worden gebracht — en overwogen ook — zoowel op de Classes, als op de Provinciale Synodes, opdat op de a.s. Generale Synode blijke, niet alleen wat de meerderheid der Kerken in de verschillende Provinciën willen, maar ook wat de andere Kerken, die in minderheid waren, verlangen. Een zoo gewichtige zaak moet, naar mijn bescheiden meening, niet doorgedreven worden met eene kleine meerderheid, maar moet met gemeene toestemming, zoowel der Kerken als der betrokken Hoogleraren, beslist worden. Kan dat niet, dan blijken de Kerken voor die zaak nog niet rijp te zijn.

Niemand der ondertekenaars zal het Advies bij de Generale Synode willen handhaven, wanneer blijkt, dat een groot deel der Kerken er tegen is.

De kwestie is, of de Kerken willen zoeken, om tot één opleiding te komen. Zoo ja, dan kunnen zij verschillende kanten uit: of alleen erkennen de »Eigene Inrichting der Kerken», gevestigd te Kampen, en wie elders gestudeerd heeft (hetzij aan de Vrije Universiteit, hetzij aan eene Staats-Universiteit, hetzij bij een particulier persoon) onderwerpen aan de examens der Kerkelijke Inrichting, vóór zij zich ter examinatie aan de Kerken, in Classis vergaderd, aanbieden; zooals bijv. Dr. Bavinek heeft moeten doen. Dat is een standpunt, en ook eene — ofschoon niet gewone — verklaring van het »vrije studie», bij de vereeniging der beide Kerkgroepen in 1892 bedongen; of men kan zeggen, dat in geveene omstandigheden eene Eigene Inrichting der Kerken niet meer noodig is, en dat eene wetenschappelijke en praktische opleiding aan de Theol. Faculteit der Vrije Universiteit voldoende is, om door de Kerken (of ook door de Faculteit zelve) na voldoende examen beroepbaar verklaard te worden in de Gereformeerde Kerken; of men kan van de beide Inrichtingen, onder zeker accord, één Inrichting maken.

Tot het laatste is een voorslag in ons Advies.

Hoe ik daaronder mijn naam kon zetten? Niet, omdat het naar mijn zin is. Bijna al de ondertekenaars gaven een zacht ja-woord, omdat de meesten het liever anders hadden. Maar bij een accord moet van weerszijden iets toegegeven worden. Ten slotte is het de vraag: Kunt gij, om tot één opleiding te komen, zooveel toegeven? En dan zeg ik — alles overwegende — ja. Vertrouwende op de trouw der broeders, dat men, als de zaak beklonken is, noch ter eene noch ter andere zijde op latere Generale Synodes weer aan dat accord zal tornen, om of aan de Vereeniging der Vrije Universiteit of aan de Kerken meer rechten en zeggenschap toe te kennen. Wie na de vereeniging van plan is weer van voren af aan te beginnen, moet het maar direct zeggen; want als het weer gaan moet als na het Beding van '92, kan van broedertrouw geen sprake meer zijn; tenzij dan, naar punt 12 van het Advies, dat het accord in zijn geheel verbroken moet worden, omdat samenwerking en samenwerking onmogelijk blijkt.

Ik heb het Advies mee getekend, omdat het mij voorkomt, dat bij ineenstelling tot één opleiding niet meer door de Kerken te bedingen is dan in dit Advies is gedaan, maar ook niet meer toegegeven kan worden door de Kerken, dan in het Advies geschied is.

Er is van weerszijden veel — tot het uiterste toegegeven.

Om maar iets te noemen.

Door de Vereeniging zal, naar dit Advies, toegegeven worden:

a. Dat de Gen. Synode, dus de Kerken, ten slotte telkens het laatste woord heeft.

b. Dat ook de Kerken zeggenschap krijgen over de wetenschappelijke geschiktheid der Hoogleraren.

c. Dat niet ieder en een zóó maar als Student ingeschreven kan worden, enz.

Natuurlijk zal ook naar dit Advies veel door de Kerken moeten toegegeven worden, omdat zij dan niet meer alleen alle zeggenschap hebben. Mijne vrienden, die ik zoo goed begrijp als zij wat boos op mij zijn geworden, omdat ook ik dat Advies heb getekend, moeten niet uit het oog verliezen, dat het karakter eener »Eigene Inrichting der Kerken» in verband staat met den wensch van hare eigene Hoogleraren en der Kerken zelve. Immers, hoe zeer is die »Eigene Inrichting der Kerken» reeds veranderd, nu de Litterarische opleiding als »Gymnasium» bijna geheel los staat naast den Theologische opleiding, dat Gymnasium veel kans heeft verplaatst te worden, afgedacht van de vereeniging. Nu de »School-examens», naast de Kerk-examens in 't leven geroepen, zoo goed als geheel aan het toezicht der Curatoren zijn onttrokken, omdat zij alleen nog advies geven op de School-examens. En wie de Kerken later tot Curatoren voor die »Eigene Inrichting» willen kiezen, moeten zij toch zelve weten; al kozen zij straks ook alleen zulke broeders, die in het vervolg alleen tot Hoogleraren zouden willen benoemen, die aan de Vrije Universiteit gestudeerd hebben. En wat zou er dan nog overblijven van het verschil van onderwijs in sommige leerpunten, voorzover er nu nog van dat verschil te merken is tusschen de beide Inrichtingen? Wat blijft er dan nog over van het eigenaardige van de vroegere »Eigene Inrichting der Kerken?»

Doch genoeg. Willen de Kerken één opleiding, laten zij dan ons Advies in ernstige overweging nemen; desverkiezende aangevuld met enkele bepalingen, in dat Advies niet genoemd. Naar mijne overtuiging is het in geveene omstandigheden het beste, dat met wederzijds goedvinden te verkrijgen is. Weten de Kerken er echter iets beters op te vinden, of willen zij van één opleiding niet weten; dat zij zich uitspreken en zorgen dat hare voorstellen ook op de Generale Synode ter tafel komen, opdat de broeders, daar vergaderd, weten mogen wat de kerken willen of niet willen.

U, Mijnheer de Redacteur, dankend voor de welwillende opname van dit mijn antwoord aan hen, die mij bovengenoemde vragen hadden voorgelegd, ben ik

Hoogachtend,
Uw dw.

T. Bos.

Dokkum, Maart 1902.

MAG DAT?

Mijnheer de Redacteur,

Vriendelijk verzoek ik u in het e.v. No. van de *Bazuin* een plaatsje te geven aan de volgende vraag.

In Dec. 1879 zei Prof. H. de Cock, in zijn toespraak tot zijn beide oudste ambtgenooten *Van Velzen* en *Brunmelkamp*, bij gelegenheid dat het 25-jarig bestaan der Theol. School feestelijk werd herdacht (zie het *Jaarboek* van „de Vrije kerk”, jaarg. 1880), dat zij de Theologische School mochten beschouwen als een van de vele vruchten op hunne worsteling,

als een verhooring hunner gebeden, als een kroon op hun strijd.

Deze vrucht op der Vaders worsteling wil men thans wegwerpen, deze gave op hunne gebeden wil men thans gering schatten; deze kroon wil men thans met voeten treden, ja, nog erger, verbrijzelen en versmelten?

Is zulks geoorloofd voor de kinderen van de Vaders der Scheiding? Is dat ware dankbaarheid van hen, die door middel van de scheiding tot doolantie, en alzo tot het heerlijk standpunt der Vrije Kerken zijn gekomen?

Wie wil op deze vraag eens antwoorden? Daardoor zou hij zeer verplichten

EEN LID DER GEREFORM. KERKEN.

Den Weled. Heer F. Gunnink Ben.

Uw advies over „het Advies” is door mij met enige aandacht gelezen.

Hoogst wenschelijk komt het ook mij voor wanneer uw „rationeel” advies kon worden aangenomen. Zulks schijnt mij echter vooralsnog een onbereikbaar ideaal.

Uit de inleiding tot uw advies zag ik tot mijn genoegen, dat te Groningen zich eene combinatie gevormd heeft om in eventueel geval het Gymnasium van de kerken over te nemen.

Dien broederen zou ik echter ten sterkste op het hart willen drukken: „Ontwerpt „vooral een plan, om het Gymnasium van „de Kerken over te nemen als onze Theol.” „School te Kampen blijft.”

Wat toch is het geval?

Mijns bedunkens is de op den duur onhoudbare financiële toestand van Theol. School en Gymnasium oorzaak, dat zoovele broederen, die voor drie jaar op de Gen. Synode hun stem gaven aan het besluit om de Theol. School als „Eigen Inrichting” te handhaven, nu hun naam onder „het Advies” plaatsen.

Verplaatsing van het Gymnasium naar het Noorden des lands, waar nog geen Christelijke inrichting van dien aard bestaat, en overdracht aan eene corporatie, daar moet mijns erachtens op aangestuurd.

De moeilijkheden zouden zeer groot zijn; doch bij goeden wil kan er veel gebeuren, als we ons maar bewust zijn, dat het welzijn der Kerken zulks vordert.

Blijkt dat onmogelijk, dan bereide men de finale opheffing voor van ons duur Gymnasium; dat is mij aannemelijker dan door financiële moedeloosheid een Advies aan te nemen, waardoor het tegenovergestelde van eenheid zou worden gewekt.

Uw Dw. in Chr.,

W. H. SWETS.

Hardingvoeld, 23 Maart 1902.

M. de Red.

Ondergeteekende protesteert tegen het geven van elk advies, dat direkt of indirekt indruischt tegen het Beding, waarop beide kerkengroepen vereenigd zijn. Hij spreekt zijne teleurstelling uit, dat door Broeders, die hij overigens hoogacht, beproefd wordt dat Beding te verbreken, en raadt daarom alle Opzieners der Gereformeerde kerken, die nog niet plaatselijk zijn vereenigd, aan: „Broeders, vereenigt nog niet, totdat ge zekerheid hebt, dat het recht der kerken niet wordt geschonden, door van lieverlede het zeggenschap over de opleiding van Dienaren des Woords, direkt of indirekt in handen van eene particuliere vereeniging te leggen.”

Indien hij vooruit geweten had, dat vele broeders daaraan medewerkten, hij zou de plaatselijke vereeniging, die alhier tot stand gekomen is (en die door 's Heeren goedheid zeer goed werkt), even sterk bestreden hebben, als hij er nu voor geijverd heeft.

Vele broeders alhier waren bezwaard, dat het te doen was om geheel de geschiedenis der Scheiding (die met een bestudeerd plan, maar een natuurlijk geboren toestand is), uit te wisselen, en dat de Eigen Inrichting der kerken van lieverlede moet verdwijnen.

Die bezwaarde broeders heb ik steeds gerustgesteld, bouwende mijn vertrouwen op het gegeven woord.

Nu echter, hoe pijnlijk ook voor mij, moet ik door de handelwijze van vele broeders erkennen: die bezwaarde broeders hebben goed gezien; en tot mijn spijt heb ik voor de plaatselijke ineenmelting alhier te vroeg geijverd.

Geve de Heere den Opzieners der Kerken genade en de leiding van Zijnen Heiligen Geest om het recht van het zeggenschap nooit in eenig opzicht, direkt of indirekt, in handen van eene particuliere vereeniging over te geven. Verlaagt zich de Kerk daartoe, dan betoont zulk een kerk niet terug te deinken voor iets, dat in het maatschappelijk leven „schending van vertrouwen” wordt genoemd, en beslist tot ontbinding moet leiden.

Komt het zóó ver, dan zou het niet meer dan billijk zijn, dat eene eerlijke boedelscheiding werde gemaakt, om dan naast elkaar in vrede de dingen van Gods koninkrijk te behartigen.

Willen de broeders ook dat niet, dan zal

de Heere er voor zorgen, dat, evenals in de dagen der Scheiding, Zijn heilige goedkenning en zegen rusten zal op hen, die getrouw zullen bevonden worden.

Hoogachtend met heilbede,
W. DE HAAN.

Ablasserdam, 24 Maart 1902.

De Red. verzoekt H.H. Insenders met de plaatsing hunner stukken eenig geduld te oefenen. De beschikbare ruimte in ons Blad is beperkt, en het aantal stukken over „de Quaestie” zeer groot.

Correspondentie.

Nº. 14 van „de Bazuin” is uitverkocht.

ADVERTENTIËN.

Heden verblijde de Heere ons met de voorspoedige geboorte van een welgeschapen **ZOON**.

J. SYBRANDY.
J. SYBRANDY—
SCHUURMAN.

MILDAM,
7 April 1902.

Allen, die hunne belangstelling hebben doen blijken bij het overlijden onzer geliefde Moeder, Behuwd-Groot- en Overgrootmoeder MARIA VAN OMME WED. van wijlen KAREL v. D. BERG, te KAMPEN, wordt **hartelijk dank** betuigd.

Namens de geheele Familie
J. VAN ANKEN, v. D. M.
URK, 9-4-1902.

Zoo de Heere wil en zij leven, hopen onze geliefde Ouders **BEREND WILMS** EN **GEESJE SCHOEMAKERS** op Maandag, 21 April, hun **25-jarige Echtvereeniging** te herdenken.
Hunne dankbare Kinderen.
SCHOONEBERG,
April 1902.

Heden leed de gemeente alhier opnieuw een zwaar verlies. Getroffen door het overlijden van onzen broeder **B. BOELEN**, werd ook onze broeder **S. DALLINGA D.J.Zn.** onverwacht door den dood van ons ontrukt. Op den 2den Paaschdag ging hij de vreemde zijns Heeren in.

Met ijver en toewijding heeft hij de gemeente eenige jaren als diaken gediend, en was nog slechts 37 jaren oud. Wij treuren, doch de Heere regeert. Hij trooste de bedroefde Weduwe en Kinderen, de Familie en ons!

Namens den kerkeraad der Geref. kerk,
H. T. HOEKSEMA, *Præsides*,
J. DE VRIES, *Scriba*.
NIJWOLDA,
31 Maart 1902.

Heden ontsiep in haar Heere en Heiland onze zeer geliefde Moeder, Behuwd- en Grootmoeder **Maria Bok**,

Weduwe van **PETER JOHANES VAN WIJGERDEN**, in den ouderdom van bijna 79 jaren. Zij ging heen in het volle bewustzijn des geloofs, betuigende dat zij op haar Heiland lag te wachten.

Wij treuren, maar niet a's die geen hoop hebben.

In aller naam,
W. VAN WIJGERDEN.
ZULICHEM,
2 April 1902

Heden ontsiep in haren Heere en Heiland onze veelgeliefde Vrouw en Moeder.

Dirkje Vissink
VAN BEEST VAN ANDEL,
in den ouderdom van 63 jaar.
H. VISSINK, WESTBROEK.
H. VISSINK, KAMPEN.
G. VISSINK, WESTBROEK.
A. VISSINK, KAMPEN.
WESTBROEK,
5 April 1902

KERKORGEL.
Nieuw, geschikt voor eene Gemeente van **3 à 400 personen**. Zeer net front, krachtig en schoon van geluid. **Zeldzaam goedkoop**. Te bevragen bij J. J. VAN DEN BILJARDT, Kerkorgelfabrikant, DORRECHT, Wijngaard 43.

TER OVERNAME AANGEBODEN
een in volle werking zijnde

Brood, Beschuit, en

Kleingoodbakkerij.

Brieven *franco*, onder letter **H**, aan den Uitgever van dit Blad.

„EFFATHA.”

Ingevolge het besluit der Alg. Verg. van **3 April j.l.** om School en Huishouding te scheiden, is de oproeping voor **Hoofd-Huisvader** van het Instituut te Dordrecht **ingetrokken**. Nu wordt gevraagd

een beschaafd Echtbaar,

zonder kinderen, niet boven de **40 jaar**, van **Geref. belijdenis**, als **Vader** en **Moeder**; den **Vader** zal tevens de administratie der Stichting worden opgedragen. **Onderwijzers** met bijzondere geschiktheid om met kinderen om te gaan, hebben de voorkeur.

Boven andere voordeelen is aan deze betrekking verbonden een jaarlijksch salaris van **f 400**, met uitzicht op verhooging tot **f 500**. Sollicitatiën, goede attesten voor man en vrouw van een geneesheer, en van een Kerkeraad, benevens getuigenissen van bevoegde personen ten opzichte van geschiktheid voor opvoeding en huishouding, worden ingewacht **vóór 22 April** bij ondergeteekende, bij wien, desverlangd, nadere inlichtingen zijn te bekomen.

G. H. VAN KASTEEL, Sec.
OPPENHUIZEN.

Termijnbetaling van af
10 CENTS per dag.

SOLIEDE ORGELS

in prijzen van af **f 40**.
Gratis Hand-leiding en Toetsenlooper.
Honderden dankbetuigingen.
Vraagt gratis **Catalogus** en conditiën.

JOH. DE HEER,

Rotterdam, Noordmolenstraat 71.

Gezondheid-Cruydenwijnen de Haas.

Cruydenwijn de Haas is de meest krachtige wijn tegen zwakte, zoowel bij kinderen als volwassenen, gebrek aan eetlust, slachte spijsvertering, zenuw hoofdpijn, bloedarmoede, ter versterking na ziekte of kraambad.

Borsternuycruydenwijn sterkt de borst en bevordert de ademhaling.

Verkrijgbaar te LEIDEN bij: A. J. DE HAAS, Rustoordstr.; te AMSTERDAM bij: A. VAN TUYLL, CLEBAN, HENRI SANDERS; te 's GRAVENHAGE bij: H. NANNING, Apoth.; te ROTTERDAM bij: G. WULFF, L. C. VERKERK; te UTRECHT bij: DE ZWART & Co.; te GORRUM bij: G. BR. MULDER; te LISSE bij: de WED. HANSEN.

Hoofdkantoor: „DE VLIJ” Voor-
SCHOTEN.

Bij **ZALSMAN** te Kampen komt van de pers:

FEESTSTOFFEN

DOOR

J. B. VINCK,

Predikant der Gereformeerde Kerk te Kampen,
(Voor het Pinksterfeest.)
197 bladz. f 1.00.

Verschenen bij **JAN HAAN** te GRONINGEN:

Zes Leerredenen,

DOOR

J. LANGHOUT,

V. D. M. te Groningen.

Prijs: f 0.60.

Leesgezelschappen.

Bij **ZALSMAN** te Kampen is verschenen:

De gemeenschap

der heiligen,

DOOR

J. van ANDEL,

Predikant te Gorinchem.
226 bladz., post 80.
Prijs f 1.40, geb. f 1.80.

Zeer geschikt voor geschenken ook voor hen die belijdenis des geloofs hebben afgelegd.

4Pct. Geldleening.

In bovengenoemde **Geldleening** ten laste van de Vereeniging „TOT CHRIST. LIEFDADIGHEID” te WAGENBORGEN zijn nog **Aandeelen** van

f500 en f100 disponibel à 4pct.

De plaatsing dezer aandeelen is voor den goeden gang der zaken dezer Vereeniging gewenscht en noodig.

Tegen **1 Mei a. s.** zou het Bestuur der Vereeniging gaarne deze **aandeelen** geplaatst zien, weshalve het alle voorstanders der Vereeniging vriendelijk uitnodigt hiertoe mee te werken. De **Aandeelen** zijn verkrijgbaar ten **Bantore der Vereeniging** te WAGENBORGEN, en bij de Heeren **BROUWER EN DIJKSTERHUIS** te GRONINGEN, VAN DER VEGTE EN VAN REEDE te ZWOLLE en WED. P. van EIJK EN ZONEN te AMSTERDAM.

Namens het Bestuur,
J. BOUWES, Penningm.

APPINGEDAM, Maart 1902.

NISSEN's Practische handleiding
bij het onderwijs in de Bijbelsche Geschiedenis
DOOR
L. H. F. & K. F. CREUTZBERG.
Vijfde, herziene druk.

„Een Standaardwerk, dat nooit tevergeefs wordt geraadpleegd,” zoo werd het hierboven aangekondigde werk genoemd, toen de vierde druk verscheen. Het werd door alle christelijke bladen aanbevolen aan Predikanten, Onderwijzers, Zondagsschoolonderwijzers, Huisvaders, Bijbelonderzoekers (in vereenigingen of waar ook). En die aanbevelingen waren niet tevergeefs. De geheele, aanzienlijke, 4e oplage is totaal uitverkocht. Degelijk herzien wordt dit uitnemende werk opnieuw uitgegeven, en verkrijgbaar gesteld tegen den fabelachtig lagen prijs van slechts **f 1.75** compleet.

Het zal verschijnen in **10 afl.**, elk van 80 bladzijden, tegen slechts **f 0.17½** per aflevering.

Bovendien ontvangen zij, die vóór de verschijning van afl. 4 intekenen, een fraaien linnen stempelband **Cadeau**.

Men vragte het prospectus, een gratis proefaflevering of een eerste aflevering ter inzage aan zijn gewonen boekhandelaar of aan den uitgever

Nijkerk.
G. F. CALLENBACH.

HEILIG AVONDMAAL.

Bergerac Tinto. Wijn voor het H. Avondmaal.

Esto Bergerac Tinto importados de Espana exclusivamte para servir a la Sancta Comunion en nuestra Igl-sias-Neerlandesa

Prijs per 2 ☐ fl :
à 400 gr.: of 1 heele
van 800 gr. **f 0.85.**

Kerkeraaden of Predikanten kunnen gratis op aanvraag een ☐ fl. Bergerac Tinto ter kennismaking ontvangen.

DE NIEUWE DRUK

van
Het Nieuwe Testament

met volledige Kanttekeningen van den Staten-Bijbel is gereed. Het boek is 1045 bladz. groot, en kost in fraaien halflederen band. f 4.50.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.
Kampen. **ZALSMAN.**

ZALSMAN te Kampen is uitgever van het

Kerkelijk Handboekje,

zijnde een kort uittreksel van de voornaamste acten der Nationale en Provinciale Synoden, alsmede de Post-acta van de Nationale Synode van Dordrecht in 1618 en 1619.

Zeer dienstig en noodig voor Predikanten en Kerkeraden.

Opnieuw uitgegeven door de Synode van de Gereform. Kerken in Nederland, gehouden te Hoogeveen 1860.

340 bladz. gebonden f 1.65.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Bij **E. BREMER** te Amsterdam is verschenen de 2e druk van

Een boek voor allen.

Gids voor den Pelgrim.

Een woord voor alle tijden en gelegenheden,

DOOR

C. H. SPURGEON.

Fraai gebonden f 1.60.

Een uitstekend boek voor Verjaargeschenk en uitmuntend geschikt voor de ziekenkamer en niet minder als reislectuur.

Bij **ZALSMAN** te KAMPEN verschijnt:

Alphabetische lijst

van onderwerpen en denkbeelden met aanwijziging van daarop toepasselijke **PSALMVersen**,

DOOR

E. F. H. WOLF.

Tweede verbeterde druk.

Ing. f 1.00, g-b. f 1.40.

Een boekje niet alleen voor H. H. Predikanten en Stuileeren, maar ook voor het huisgezin en ieder die een toepasselijk Psalmvers wil zingen.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributiën:

Door **Ds. R. van Giffen** te Aals f 20; door **Ds. G. Boekennoogen** te St. Anna Parochie f 250; door **Ds. W. B. Renkema** te Rinsburg f 650; door **den heer A. W. de Leeuw Jz.** te Schoonewoerd f 60; uit Buiksloot f 1850; door **den heer K. Floor** te Wons uit Witmarsum f 22; van den heer **Mr. J. J. C. te L.** f 5; door **Ds. W. Fokkens** te Stadskanaal f 16; door **den heer C. Verhage** te Middelburg uit Arnhem f 8; door **den heer D. Veerman** te Boskoop f 7; door **Ds. S. Sleswijk Visser** te Rijsoord uit Baarendrecht f 64.50; uit Rijsoord f 3650; uit Ridderkerk f 17; uit Hend. Ido Ambacht f 25; uit Heerjansdam f 2; samen f 135; door **Ds. R. J. W. Rudolph** te Leiden f 20050; door **Ds. H. Kuik** te Putten f 11; van **Ds. R. te O. P.** f 1; door **Ds. A. Boekennoogen** te Apeldoorn van D. B. f 1.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit):

Van de Geref. kerk te Muiderberg (1/2 coll.) f 0.71½; van idem te Muiden f 0.97; van idem te Nederhorst den Berg f 1.29; van idem te Naarden f 358½; van idem te Weesp f 1528½; van idem te 's Graveland f 1.2½; van idem te Weesp f 219½; van idem te Watergraatsmeer f 1092½; van idem te Wildervank f 2425½; van idem te Nieuwe-Pekela f 1135; van idem te Oostwedde f 9.10; van idem te Onstweddermussel f 2.25; van idem te Emmercompascuum f 1.80; van idem te Weeringermoud f 1.87½; van idem te Valthermond f 227½; van idem te Nieuwbuinen f 435; van idem te Stadskanaal f 7.65; van idem te Overtoom (1/2 coll.) f 2069½; van idem te Beilen f 7; van idem te Oostwold f 17.65; van idem te Meeden f 8.49; van idem te Westerlee f 385½; van idem te Nieuw-Beerta f 2.35; van idem te Veendam f 13; van idem te Oude-Pekela f 1782½; van idem te Scheemda f 17.95; van idem te Bellingwolde f 0.93; van idem te Midwolda f 7.74; van idem te Haren f 8.15; door **Ds. R. J. W. Rudolph** te Leiden bij eene bidstond f 5.40.

Aan Schenkingen:
Van **M. J. W. M. te Hilversum** „mit erkentelijkheid” f 3; door **Ds. R. J. W. Rudolph** te Leiden van **Mej. E. dankoffer** f 2.50.
N. N. te Meppel: uw eerste brief is niet ontvangen.

S. J. SEEFAT,
Penningmeester.

Hilversum.

Stoomdruk van **ZALSMAN** te KAMPEN.